

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regvla X. Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium comparari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

Excepto perjurio, cui etiam post emendationem amplius non creditur, *cap. Testimonium* § 4, *De testib.* Ratio hujus Regulae est, quod animi mutatio non praesumatur: cum mutata sit quid facti, & idcirco probandum est, *l. 2. D. De jur. & facti ignor.* E contra is, qui semel bonus fuit, semper praesumitur bonus, *cap. Mandato* 6, *De praescript. ob eandem rationem.* Huc spectat responsum Me-

nandri J. C. in *l. Non omnes* § 5, *A barbaris D. Dere milit. A barbaris*, inquit, remissos milites ita restitui oportere Et Adrianus rescripsit, si probabunt se captos evasisse, non transfugisse; sed hoc licet liquidò constare non possit, argumentis tamen cognoscendum est, & si bonus miles antea estimatus fuit, prope est, ut ejus affirmationi credatur: si remansor, aut negligens suorum, aut segnis, aut extra contubernium agens, non crederetur ei.

REGULA IX.

Ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum,

Hæc Regula desumpta est ex *cap. pensul. De sent. excomm. lib. 6*, *Convenit cum l. Si pupilli* 6, § 5, *sed si ego D. De negotiis gest.*

Ratum autem habere dicimur, cum approbamus, quod nostro nomine gestum est, *l. Quo enim* 12, *in princ. D. Ratam rem haberi.* Quod enim nostro nomine actum non est, ratum habere non possumus, quoad hunc effectum, ut nostrum fiat, *juxta hanc regulam.* Pingamus Titium comparasse ædes à Sempronio, et alium contractum cum eo iniivisse, nullâ aliâ, quam utriusque contrahentium contemplatione: profectò fieri non potest, ut ego ratum habendo factum ipsius Titii, obligatum habeam Sempronium; propterea quod contrahentes se invicem tantum obligare voluerint, *per text. in d. l. Si pupilli* 6, § 1, *D. De negot. gest. in l. Servus* 13, *D. De precario, junctâ l. Non omnis* 9, *D. Si cert. pet.* At si mei contemplatione contractus celebratus fuerit, jam rati habitatione meâ quodammodo meus contractus fit, eò quod Sempronius

non Titium, sed me obligatum sibi voluerit, ex subsequenti rati habitatione meâ, *juxta reg. seq. & quâ ibi dicuntur.*

Cæterum obtinuit quoad jacturam rei meæ vel alterius, me ratum habere posse, etiam quod meo nomine gestum non est, ut in specie *l. 3. Cod. De rei vindic. l. Aliena* 20, *in princ. D. De pignor. act. l. 2* § *fin. D. Depositi, l. fin. C. Ad S. C. Maced. & cap. Cura* 11, § *De jure patron. vel si æquitas aliud suggerat*, veluti si res mea ab alio vendita sine mandato meo apud emptorem perierit, aut ab eo præscripta sit; possum enim ratam habere hanc venditionem, ut ita à venditore pretium ejus consequar, *d. l. 3, l. Si pecuniam* 9, *C. De negot. g. est. & l. Si eum servum* 23, *D. Si cert. pet.* Unde non obert regula nostra textus in *l. Ei qui* 7, § *fin. C. Quod cum eo qui in aliena potest.* Quia & ibi recipitur rati habitio in præjudicium ratum habentis; quod fieri posse jam monuimus.

REGULA X.

Rati habitationem retrahere, & mandato non est dubium comparari.

Hæc Regula huc translata est ex *c. pen. De sent. excomm. lib. 6, ex c. fin. De jurejur. eod. lib. & c. Si tibi* 17, *De præben. eod.* Convenit cum *l. Hoc jure* 19 § 1, *D. hoc tit. & l. Vero* 12, *in fine D. De solutionib.* Est autem accipienda, si nomine ratum habentis negotium gestum sit, sicut latius dictum est ad præcedentem Reg.

Et non tantum in contractibus, *l. Si fundus* 16, § 1, *D. De pignor. l. fin. C. Ad S. C. Maced. l. Semper qui* 61, § 1, *D. De reg. jur. sed & in actibus judicialibus, l. Licet* 56, *D. De judic. adeoque in malficiis locum habet, c. pen. De sent. excomm. l. Ex hoc jure D. De reg. jur. Neque interest, rati habitio à præsentate vel ab*

absente facta sit, *juxta doctrinam à Bartolo traditam;* quod in iis, quæ ex mera voluntate alicujus pendunt, non requiratur patris præsentia, *Bart. ad Pomponius num. 1, D. De neg. gest. & in proposito argumento probat textus in l. Si filius familias* 18, *D. Ad S. C. Maced. in l. fin. C. eod. tit.*

Hæc autem rati habitio non tantum verbis fit, verum etiam re ipsâ, ex responso J. C. Pauli, in *l. Paulus* 3, *D. Ratam rem hab.* De verbis, res in confesso est. Re ipsâ, veluti si dominus à procuratore falso inchoatam litem persequatur, *d. l. Paulus* § 1, vel si quis ex contractu suo nomine ab alio inito ipse experietur; censetur enim eo ipso con-

Zzz 3

tractum

tractum agnovisse & approbasse, *l. Si servus alienus* 07, *D. De fideiuss.* vel si pater receptus à filio literis ratione pecunie filio mutuo acceptæ; continud contestationem non interponat contrariæ voluntatis, *l. Si filiusfam* 18, *D. Ad S. C. Maced.*

Quod autem inquit Regula nostra, Ratihabitionem retrahit, accipiendum est, juris fictione, ad id scilicet tempus, quo negotium gestum est, *d. l. Si fundus* §. 1. *l. fin. C. Ad S. C. Maced. l. Donationes* 25, *C. De donat. inter vir & uxor.* Unde & obligationem & actionem ad idem tempus referimus, non ad tempus ratihabitionis, *l. 3, §. hac autem actio*

D. De negot. gesti. Atque hæc ad eò obtinent, etiam si is, qui gestit, vel mortuus sit, vel futere coeperit, aut cum gestisse pœnituerit; adhuc enim ratum haberi potest quod gestum est: nisi tempus, quo ratihabitione interponenda est, jam effluxerit, *l. pœnit. & ult. §. 1, D. Ratam rem hab.* nec enim quod lapsu temporis amissum est, solâ ratihabitione restitui potest, qui unus casus est, quo ratihabitione nihil operatur. Alter est, si certam formam in negotio gerendo lex requirat, ut in speciebus cap. Nonnulli 28. *De rescript. §. rutor autem Infit. De auctor. tut. l. Quid ergo* 13, *D. De his qui nor. infam.*

REGV L X I.

Cùm sunt partium jura obscura, reo favendum est potiùs, quàm aëtori.

Vnde hæc Regula eruta sit, habes in cap. *Inter dilectos* 6, in fine *De fide instrum. in c. 3, De probat. & in cap. Cùm ad eadem* 15, *De rescript. spol.* loquit, *Cùm partium jura obscura sunt. Quod duobus modis contingit; vel quia aëtor nihil probavit, vel quia utrimque probationes æquales sunt.* Ad priorem modum pertinet illa juris sententia. Aëto re non probante reus absolvitur, etiam si nihil præstiterit, *l. 4, C. De edenno, cap. fin. Ext. De jurejuran.* & nullum in re jus habeat, solaque possessione se tueatur, *l. fin. C. De rei vindic.* Quippe jus agendi merimur non ex persona ipsius rei, sed aëtoris, *l. 1, §. fin. D. Si pars hered. per* Usque ad eò, licet reus onus probandi in se receperit & in probatione defecerit; nihilo enim magis aëtori adjudicatio fit, *l. Circa* 14, *D. De probat. & ibid. Gl. & Bart.* Semper enim illud remanet, *Aëto re non probante, reus absolvitur.*

Quoad posteriorem modum, ubi æqualis utrimque probatio est, sequi solemus quod a libi tradit textus. *Promptiora sunt jura ad absolvendum, quàm ad condemnandum, cap. 3, vers. Si ambarum De probat. l. Arrianus* 46, *D. De oblig. & aëtor.* Et favorabiliores rei potiùs quàm aëtores habentur, *l. Favorabiliores* 125, *D. De R. l.* Præterquam si de re favorabili controversia sit, quâ specie aëtori magis favetur; puta, si agatur pro libertate, *d. cap. 1, l. Titia* 59, *D. De manus. stam. pro dote, l. In ambiguis* *D. De R. l. pro testamento, l. Si pars. o, D. De inof. test. pro matrimonio, can. pen. xxxiiii q. 1, c. continebatur* 6, *De despons. imbut addo hu cap. fin. Ext. De sent. & re jud.*

Unde neque obstat textus in *l. Inter stipulantes* 38, §. 1, *D. De verb. oblig.* ubi in obscuro magis creditur aëtori quàm reo; quia & id accidit ob favorem judicii, ne in potestate sit ipsius rei, tergiversando eludere judicium. Eadem solutio adhibetur ad *l. De die* 8, in prime *D. Qui satisd. cog.* Nec movet exemplum Salomonis, quia ea quaestione de partu inter duas mulieres, in obscuro non adjudicavit reæ partum, sed eum dividi jussit, *per text. in c. Aferre De præsumpt.* quia id non tam judicando, quàm in veritate explorandæ causa fecit: argumento est, quod non permisit infantem dividi. Sed neque impedit, quod interdum Juder neutri litigantium favoreat, sed utrique partem rei attribuit, *ut l. 4. D. Comm. divid. aut rem sorti committit, ut l. Sed cum ambo* 14, *D. De jud. l. 5, D. Famil. ar. cise.* Id enim fit, non quod utriusque partis jura obscura sint, sed ut ea, quæ alioqui certa sunt, certo modo explicentur & dirimantur. Regula autem nostra loquitur, ubi partium jura obscura sunt, in quibus ordinariæ est, ut reus absolvatur, si in probatione aëtor defecerit; nisi forte præsumptio esset pro aëto: Sanè si aëtor, inquit Gregorius IX. omninò in probatione defecerit, reus debet (etsi nihil præstiterit) obtinere: præsumptione vero faciente pro illo, reo deferri potest, ad ostendendam suam innocentiam, juramentum; nisi iudex (inspectis personarum & causa circumstantiis) illud aëtori videat deferendum. text. est in *c. fin. §. fin. De jurejur.*

* *